

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ד שבט תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים סז | דף הכולל: ראש השנה ד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד סעיף ז'.
מוסר: שם עולם - והנה כאשר נחפש' עד 'אך זה הכתוב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'החמש ועשרים' עד שער השתיקה 'ובעבור שהלשון קלה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

האברך שהרוויח 70 אלף דולר ברגע אחד בגלל טעות מצערת | רק אחרי שש שנים קולט עץ הבמבוק שהיה שווה להשקיע | אתם קולטים עד כמה הסיפור הזה מדהים? - מתרגש נכדו של הגר"א בקשט זצ"ל | פירות ללא תולעים - המדריך המעודכן לשנת תשפ"א להורדה | 2071

על דא ועל הא

במשך שש שנים אומר עץ הבמבוק לעצמו: מה אני שווה! כל עצי היער גדלים ומלבלבים, ואני... משקים אותי כל-כך הרבה ושום דבר לא עוזר. אבל אחרי שש שנים, אז ורק אז, פתאום רואה עץ הבמבוק - כן, היה שווה!

שווה להשקות, שווה להשקיע | הרב ישראל היימן עם תובנה מעמיקה על ט"ו בשבט

שנות בצורת. בלי עלים, בלי פירות, עירומים ומבוושים, וכשאך מגיע האביב, הסתיימה לה עונת הגשמים, אין לנו יותר ציפיות משום דבר ואפילו מפסיקים לומר מוריד הגשם - או אז מתחילים הצמחים לפרוח, ועל העץ מופיעים עלים ופירות משובבי עין.

והלא פלא הוא שדווקא כשנפסק הגשם, מקור החיות של הצמחים, או אז פורחים להם כל אותם אילנות ומניבים את פירותיהם לתפארת.

אכן!! זוהי ההקבלה בין האדם לעץ השדה, זהו הסוד הגדול. מתהלך לו האדם בין משעולי החיים, משקיע כוחות זמן כסף, "כל אשר לאיש ייתן בעד נפשו", כל אחד בתחום אותו הוא רואה לנכון לעמול עליו ולהציבו כמרכז חייו, אך הרבה פעמים האדם אינו רואה תוצאות מידיות, לפעמים הוא חושב - מה יוצא מכל מה שאני משקיע, היכן הם הפירות המובטחים?

אבל לא! עץ השדה בא ללמד אותנו משמעות עמוקה בחיינו. לא לכל השקעה ישנם תוצאות מידיות, לא הכל בא "ביד ומיד"... ישנה השקעה שהיא לטווח ארוך, ולפעמים ארוך מאד...

ט"ו בשבט - ראש השנה לאילנות, נחוג בכל קהילות ישראל בצבעוניות יתרה ובריבוי פירות ממנינים וסוגים שונים, וכל המרבה הרי זה משובח, כשהדגש כמובן על פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל.

רבו המנהגים בכל קהילות הקודש באופן ובסוגי ומספר הפירות הנאכלים ע"י יראים ושלמים ביום זה, כשכוננת כולם אחת היא, והצד השווה הוא שכל המנהגים נשענים ומסתמכים על מאמר חז"ל הידוע "כי האדם עץ השדה", כלומר - ישנה הקבלה בין האדם ותכונותיו לעץ השדה.

פירושים רבים ועמוקים נאמרו בעניין זה, פירושים הפורשים זרועות אל כל מרחבי הפרד"ס. אך פירוש נפלא כזה ששמעתי פעם מיהודי נפלא ומתוק, בוודאי עוד לא שמעתם...

הנה כידוע לכל אילנות צומחים ע"י מים. כל חורף אנחנו מתפללים לגשם ומייחלים שירדו כמויות מספיקות כדי להזין את כל הצמחים והתבואה, שאם לא כן אין קיום לעולם. והנה דבר מעניין... רוב העצים, דווקא בימות החורף נראים כמו אחרי 20

ואני... משקים אותי כ"כ הרבה ושום דבר לא עוזר, אני נשאר אותך דבר. אבל אחרי שש שנים, אז ורק אז, פתאום רואה עץ הבמבוק - היה שווה! בחודש אחד הוא עולה ומתנשא על כל עצי היער גם יחד, בגובה ובמראה.

חיזקו ואימצו אנשים, ואל תרפו ידיכם מלהעמיק שורשים עוד ועוד, וגם בשעות קושי זיכרו "כי האדם עץ השדה". התוצאות עוד בא יבואו!!!

עץ הבמבוק כדוגמא. ישנם זנים של עץ זה שמשקים אותם במשך חמש או שש שנים, וכל אותם שנים הם נשארים נמוכים מאד ולא מתפתחים כמעט. אבל לאחר אותם שנים מגיע שלב בו צומחים זנים אלו תוך חודש ימים לגובה עצום של לפעמים שלושים מטר.

אכן... במשך שש שנים אומר לעצמו עץ הבמבוק, מה אני שווה, הנה כל עצי היער גדלים וצומחים פורחים ומלבלבים,

ט"ו בשבט

המדבר בטלפון, ושומע את חברו מברך "שהכל", האם יש לענות אמן על הברכה? ברכת "אשר יצר" או "בורא נפשות" - מה קודם?

לקראת ט"ו בשבט - הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א, עם תשובות לשאלות שתמיד חיפשתם...

סדר הברכות

בט"ו בשבט אוכלים הרבה מיני "פרי העץ", ויש לדעת על איזה פרי יברך כדי לפטור את השאר.

כשיש לפניו הרבה מיני פירות, אם כולן ברכותיהם שווין, ויש בהם משבעת המינים, יש לו לברך על הפרי שהוא משבעת המינים, ועי"ז פוטר הברכה לכל שאר הפירות (שו"ע ס' רי"א ס"א). ואפילו אם הוא רק חצי פרי והשאר הם פרי שלם - מברכים עליו (משנ"ב סק"ד).

אם שניהם ממין אחד, משבעת המינים, או ששניהם אינם מין שבעה, מקדים השלם, ואפילו החצי חביב יותר בכל זאת השלם עדיף (משנ"ב ב שם), וכששניהם שלמים, מקדים המין שרגיל להיות חביב אצלו, אפילו עכשיו חפץ במין השני (שו"ע שם ומשנ"ב ס"ק י"א).

ואם גם שניהם שלמים, או שניהם אינם שלמים, וגם שניהם חביבים ואחד גדול מחברו, הגדול עדיף ('דעת תורה'. וכמש"כ השו"ע סי' קס"ח סעיף ב' לענין פת).

כשיש כמה פירות משבעת המינים, כל מין הסמוך בפסוק למילת "ארץ" קמא או בתרא הוא קודם למין השני. וסדר חשיבות בז' מינים הוא (חיטה ושעורה אינו מצוי אצלנו לאכול כמות שהם): זית, תמר, ענב (גפן), תאנה ורימון (שו"ע שם ס"ד). (יש שנותנים רמז לדבר לפי הגרעין שבו: זית, יש לו גרעין אחד. תמר, יש לו גרעין אחד שנראה כשתיים. ענב, יש לו כמה גרעינים, ותאנה יש בו יותר גרעינים, ורימון יש בו מאות גרעינים).

ולסיכום: כשיש הרבה מיני פרי העץ, סדר ברכתו הוא: ז' מינים (לפי קדימה בפסוק סמוך ל"ארץ"), שלם, חביב, גדול. ואין צורך לאכול כל הפרי החשוב תחילה, אלא אחר שכבר אכל ממנו קצת יכול לאכול שאר הפירות ('כף החיים' סי' רי"א ס"ק ט').

"שהכל" ממין שבעה וברכת "האדמה"

שאלה: יש לפניו בירה (שבעת המינים) ובוטן, והבירה חביבה יותר. על איזה יברך קודם?

תשובה: יברך תחילה על הבוטן, כיון ש"האדמה" היא ברכה מבוררת יותר מברכת "שהכל", ואף שהבירה היא ממין שבעה (שו"ע סעיף ג, משנ"ב ס"ק י"ב, שעה"צ ס"ק ט').

מיץ רימונים ומיץ שזיפים

שאלה: יש לו מיץ שזיפים וגם מיץ רימונים (שניהם ברכתם "שהכל"), על איזה יברך קודם?

תשובה: כיון שמיץ רימונים הוא משבעת המינים, אע"פ שברכתו "שהכל", עדיין יש לו מעלה של ז' מינים, וכמבואר בשעה"צ (ס' רי"א ס"ק ט) בשם פמ"ג, שדבש תמרים יש לו מעלת מין שבעה הגם שהוא "שהכל", עי' שם. וה"נ מיץ רימונים יש לו מעלת מין שבעה והוא קודם למיץ שזיפים (עי' ט"ז ס' קפ"ב ס"ק א', דשכר יש מעלת ז' מינים, אבל עי' מגן אברהם' שם ס"ק ב', שכתב מכיון שברכתו "שהכל" אין לו מעלת ז' מינים).

חשב שאגוזים הם מין האדמה

שאלה: היו לפניו פרי העץ ופרי האדמה, וכיון להוציא בברכת "פרי העץ" את כל מיני העץ שהיו שם, וחשב שאגוזים הם פרי האדמה, ולאחר ברכתו נודע לו שאגוזים הם פרי העץ, האם צריך לברך עליהם "פרי העץ" כיון שלא היה בדעתו לפוטרום?

תשובה: כיון שהיה בדעתו לפטור את כל פירות העץ שהיו שם, ולמעשה היו שם גם אגוזים שהם מיני העץ, שפיר נפטר ולא מתחשבים בזה שטעה וחשב שאגוזים הם אדמה (הגרע"א).

ברכת "המוציא" על עוגה

הבקבוק לארון, בכל זאת אם חוזר ולוקחו אינו צריך לברך עליו, כי אדם דעתו להחליט לכאן ולכאן, ותמיד נשאר לו צד שיחזור וישתה עוד (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

שאלה: טעה ובירך ברכת "המוציא" על עוגה (שברכתה ודאי מזונות), האם יצא יד"ח?

תשובה: כיון שיש עליו שם פת (דהרי אם היו קובעים עליה סעודה ברכתה "המוציא") בדיעבד יצא בברכתו, אבל תבשיל מחמשת מיני דגן (אפילו היו קובעים עליו סעודה, ברכתו "מזונות") אין עליו שם פת, ואפילו בדיעבד לא יצא ('חיי אדם' כלל נ"ח אות א', קישור"ע ס' נ"ו סעיף א', 'כף החיים' ס' קס"ח ס"ק מ"ג).

ברכה על אוכל גזול

שאלה: גזל חטים וטחנם, ואפאם, קנאם בשינוי אבל אינו יכול לברך עליהם משום שאין זה מברך אלא מנאץ (עי' משנ"ב ס' קצ"ו ס"ק ד'). יש לדון האם מותר לאוכלם בלי ברכה היות שאסור לברך עליהם?

אוכל תמר (דבש) להמתיק תה

תשובה: יש סוברים שסו"ס אסור ליהנות מעולם הזה בלי ברכה, ואסור לאוכלו בלי ברכה (הגרא"ל שטינמן זצ"ל, והגר"ח קניבסקי שליט"א), ויברך על משהו אחר, ואח"כ יאכל. ויש סוברים, כיון שאסרו חז"ל לברך, ה"ל כמו אונן שאסור לברך וממילא מותר לאכול בלי ברכה, כמו כן בזה כיון שאסור לברך ממילא יכול לאוכלו בלי ברכה (הגר"א גניחובסקי זצ"ל).

שאלה: שתה כוס תה, ובמקום לערב סוכר אוכל תמר בפיו כדי להמתיק את המשקה, האם צריך לברך עליו?

תשובה: אם גם בלי התה היה אוכל את התמר, צריך לברך ברכת "העץ" על התמר וברכת "שהכל" על התה, אבל אם אוכל את התמר רק כדי להמתיק את המשקה, ה"ז נעשה טפל לתה, וברכת "שהכל" של התה פוטרת גם את התמר. ואם אוכל את התמר לפני שמתחיל לשתות את התה, מברך עליו ברכת "שהכל" ופותר בזה את התה (אע"פ שהוא משבעת המינים, בכל זאת נעשה טפל, כמש"כ ה'ביאור הלכה' ס' קע"ד סעיף ז' ד"ה ופת, שאפילו על פת בכה"ג מברך ברכת "שהכל").

עניית "אמן" על ברכה דרך הטלפון

שאלה: המדבר בטלפון, ושומע את חברו מברך "שהכל", האם יש לענות אמן על הברכה?

תשובה: כיון ששומע את הברכה בטלפון, אע"פ שלהוציא דרך הטלפון אי אפשר, מ"מ הרי יש כאן ידיעה שהוא מברך, וכעין שהיה באלכסנדריא במצרים שהרימו דגל להודיע שיענו אמן, הגם שלא שמעו את הברכה, ולכן בנד"ד יש חיוב לענות אמן (שו"ת 'אגרות משה' או"ח ח"ב ס' צ"א אות ד'), ויש סוברים, כיון שאין זה אותה רשות אין חיוב לענות אמן, אבל מותר לענות (הגר"נ קרליץ שליט"א).

בירך על סוכריה של חבר

שאלה: ילד ראה סוכריה ביד חברו ובירך עליה "שהכל" (כדי להכריח את חברו לתת לו את הסוכריה, שלא תהיה ברכה לבטלה), האם חברו חייב לתת לו את הסוכריה? תשובה: כיון שלא היתה לו רשות לאוכלה כלל, אין חברו חייב לתת לו, ובכל זאת אם הסכים ונתן לו, יצא בברכה זו ולא צריך לברך פעם שניה (הגר"ח קניבסקי שליט"א).

ברכה אחרונה

מצוי מאד בט"ו בשבט, שאוכלים מיני פירות שהם משבעת המינים, וברכה אחרונה שלהם היא מעין ג', וכן אוכלים שאר מיני פרי העץ, שברכה אחרונה שלהם היא 'בורא נפשות', ואם אוכל משניהם אין צריך לברך 'בורא נפשות' על שאר הפירות, מכיון שגם הם בכלל ברכת 'על העץ', שגם הם פרי העץ. אבל אם אכל פירות משבעת המינים ביחד עם פרי האדמה, או עם שאר מאכלים שברכתם "שהכל", צריך לברך מעין ג' על הפירות של שבעת המינים, וברכת 'בורא נפשות' על שאר הדברים (שו"ע ס' ר"ח סעיף י"ג).

החליט באמצע הסעודה לאכול בשר

שאלה: נטל ידיו והחליט לאכול בסעודה רק דגים, לאחר שגמר את הדגים החליט לאכול גם בשר, האם צריך לברך על הבשר? יסוד השאלה הוא, שפת פותר את כל המאכלים שבסעודה, מכיון שדעתו עליהם, אבל בזה שהוא פירש בדעתו לאכול רק דגים ולא בשר, שמא אין הפת פותרתו, ויש צורך לברך על הבשר ברכת "שהכל" באמצע הסעודה.

שיעור אכילת פרס

יש להיזהר מאוד, שלפעמים אוכלים קצת מכל פרי, ונמצא שלא אכל ביחד כזית כדי שיעור אכילת פרס, ואם מברך עליהם 'ברכה אחרונה', הרי זו 'ברכה לבטלה'.

תשובה: איתא בשו"ע (ס' קע"ז סעיף ה' וברמ"א שם), אם בירך על הפת, ואח"כ שלחו לו מבית אחר, אפילו לא היתה דעתו עליו, לדעת השו"ע צריך לברך ולדעת הרמ"א אינו צריך לברך, משום שמתמא דעתו על כל מה שיביאו לו, ולכן גם בזה, אפילו היה בדעתו לאכול רק דגים ולא בשר, סו"ס מונח בדעתו שבמשך הסעודה כל מה שיחליט בהמשך נכנס בברכתו מתחילת הסעודה, ואין צריך לחזור ולברך (הגר"ח קניבסקי שליט"א).

הקיא את האוכל

אם הקיא את האוכל ולא נשאר בו שיעור, הוי כלאחר זמן

החזיר שתיה לארון: וכעין זה, אפילו שתה משקה והחזיר את

ע יכול ולא יברך עוד ברכה אחרונה ('שערי תשובה' ריש סי' ר"ח).

ברכת המזון על ירקות

שאלה: בארוחת הצהרים אכל תפוז"א, ירקות וקציצות דגים, ובירך ברכת המזון כמו בכל יום, ונזכר שלא אכל לחם, האם יצא בזה יד"ח?

תשובה: כיון שחיוב ברכה אחרונה הוא 'בורא נפשות' אין ברכת המזון פוטרתו, וצריך לברך ברכת 'בורא נפשות' (עי' משנ"ב ס' ר"ב ס"ק נ"ה).

בירך "בורא נפשות" במקום מעין ג'

ברכת 'בורא נפשות' אינו דומה לברכת "שהכל" שהוא ברכה ראשונה וכוללת כל המאכלים, אלא ד"בורא נפשות" מועיל רק על מינים מסוימים, ולכן אם בירך 'בורא נפשות' על דבר שברכתו מעין ג' לא יצא (משנ"ב ס' ר"ב ס"ק נ"ה).

מעין ג' או "בורא נפשות"

שאלה: אכל מזונות ושהכל, איזו ברכה אחרונה יברך קודם, ברכה מעין ג' שהיא חשובה יותר או ברכת "בורא נפשות" שהוא תדיר? תשובה: מסתבר שיש לברך מעין שלוש קודם, מכיון שהוא חשוב, אע"פ שהוא לא תדיר כ"כ ('ביאור הלכה' ס' ר"ב סעיף י"א ד"ה ובורא).

ברכת "אשר יצר" או "בורא נפשות"

שאלה: אכל דבר שחייב ברכה אחרונה ושכח לברך והטיל מים, ונזכר בזה קודם ברכת "אשר יצר", איזה קודם? תשובה: ברכת "אשר יצר" קודם שהיא תדירה (משנ"ב ס' ז' ס"ק ב' בשם רש"ל), וכאן אין חשיבות בברכה אחת יותר מהשניה.

ברכה אחרונה על שומשום

שאלה: אכל גרגרים של שומשום, האם יש להם דין של 'בריה' שלכתחילה אין לאוכלם פחות מכזית (כמבואר בשו"ע או"ח סי' ר"י) משום ספק ברכה אחרונה? תשובה: שומשום נחשב ל'בריה', ולכן אין לאוכלם לבדם פחות משיעור כזית, ועכ"פ כשאוכלם ביחד עם עוגה בודאי נחשב טפל לעוגה וברכת העוגה פוטרתו ('שבט הלוי' חלק ח' תש' ל"ד אות ב'). אולם כל זה כשיש שיעור כזית בעוגה, ואז הטפל פטור, אבל כשהעיקר הוא פחות מכזית והטפל הוא כזית, חייבים ברכה על הטפל (כמבואר בשו"ת 'אגרות משה' או"ח ח"ד תש' מ"ב). וא"כ לכתחילה אין לאכול עוגה או ביסקוויט פחות מכזית כשיש עליה גרגרי שומשום, כיון שיש ספק חיוב ברכה על השומשום משום 'בריה'.

שיעור אכילה בניתוח לקיצור קיבה

שאלה: מצוי היום שעושים ניתוח לקיצור קיבה (ועי"ז יורדים במשקל) ולעיתים אוכלים פחות מכזית וכבר מרגישים שובע, האם יש לברך ברכת המזון? יסוד השאלה, שבכל המאכלים שיש בהם חיוב ברכה אחרונה מדרבנן לא תיקנו שיברך רק אם אכל שיעור כזית, אבל באכילת פת שיש חיוב ברכת המזון מן התורה כשאכל שיעור שביעה, ככתוב 'ואכלת ושבעת' - האם כשיש שביעה בלי כזית אפשר גם לברך. תשובה: גם בפת שהחיוב הוא שיעור שביעה, בכל זאת דוקא כשאכל שיעור כזית, ואם אכל פחות מכזית אפילו מרגיש שובע לא מברך ברכת המזון (עי' משנ"ב ס' ר"י ס"ק א' בשם פמ"ג, ושעה"צ שם ס"ק י', ובספר 'אמרי בינה' או"ח ס' ט"ו, אולם עי' שו"ת 'חתם סופר' או"ח תש' מ"ט שנקט שחייב לברך ברכת המזון אם שבע בפחות מכזית).

הסיפור היומי

ואז התברר לאותו אברך נתון מדהים: דווקא בזכות הטעות "המצערת" של העובד שלו, הוא הרוויח ברגע אחד שבעים אלף דולר!

הוא שחברת 'אמזון' מאחסנת את המוצרים אצלה, והיא בעצמה מתעסקת בכל המכירות ושולחת את המוצרים אל הלקוחות, ואע"פ שבאופן זה מרוויחים פחות מפני שחברת אמזון נוגסת חלק בלתי מבוטל מהרווחים, מעדיפים רובם ככולם להשתמש באופן זה, מפני שהוא חוסך כאב ראש רב. יהודי זה בחר גם כן באופן השני, וכיון שהיה אז לפני החגאות של הנוצרים, כאשר הגויים מרבים לקנות מכל הבא ליד, ציפה שירוויח מזה כסף רב. אולם היה לו עובד גוי אחד שתפקידו היה

סיפר הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א: לפני שבועיים ימים אירע כאן מעשה עם אברך, מעשה נפלא שבכוחו ליתן חיזוק לכל אחד ואחד. אברך זה רצה למכור מוצרים מסוימים דרך 'אמזון', והנה המשתמשים באופן מכירה זה יודעים שיש שני אופנים למכור דרך 'אמזון', האופן הראשון הוא שהמשווק מתעסק בכל המכירות לבד והוא עצמו שולח את המוצרים ללקוחותיו, ואז הוא מרוויח יותר מפני שאין יד המתווכים באמצע הנוגסים מן הרווחים, והאופן השני (FBA)

חתיכה בין אופן המכירה הראשון לאופן המכירה השני, הוא חמש עשרה דולר, וכך התברר לו לאברך שהרוויח ברגע אחד שבעים אלף דולר (!) דווקא בגלל טעותו של העובד.

לא זו אף זו, אלא שכשבדק היכן גר הלקוח, גילה שהוא גר בסביבתו, כך שאינו צריך אפילו להזמין 'הובלה' בשביל העברת המוצרים. הוא העמיס את המוצרים על המשאית הפרטית שלו, והוביל את המוצרים לבית הלקוח, וכך הרוויח עוד כמה דולרים על כל פריט.

האברך התבונן במתרחש והיה ברור לו כשמש, שאילו היה מתרגז באותו יום, לא היה מרוויח את כל זה. האברך הרגיש שהקב"ה הביא לו את הלקוח משום שהתחזק באמונה ולא יצא מכליו. הן מי גורם לבן אדם להחליט בלבו לקנות איזה חפץ? וכי בידי המוכר לעשותו? הלא הקב"ה צריך לגרום זאת.

כשזוכים לראות זאת בחוש, הרי זה נותן חיזוק גדול כל-כך גם הלאה לחיות חיים של אמונה. פעם רואים זאת בבהירות ופעם אין רואים זאת בבהירות, אבל אני זוכר שזה תכליתי, זה תפקידי וזה שליחותי. ומי שחי באופן כזה, זוכה לחיי תענוג וכולם יעידון יגידון עליו כי הנה הוא עולה ומתעלה עם כל יום ויום שהוא נמצא במקום עבודתו.

(הביני)

לכתוב במחשב את כל המידע שצריך להעביר לחברת אמזון, והנה באחד הימים עשה העובד טעות מרה. מיד קיבל האברך התראה מחברת אמזון שאם יעשה עוד פעם אחת טעות כזאת, לא יתנו לו למכור דרכה באופן זה.

לא עברו ימים אחדים, ושוב עשה אותו עובד טעות זו, ואכן עכשיו קיבל האברך הודעה שהוא 'מסורב' ואינו יכול בשום אופן למכור את מוצריו דרך החברה. היטב כאב לו לאברך זה, כי ידע שאפילו ישתדל לרצות את החברה, יתארך הזמן ויתבזבז כל אותו שבוע שהגויים מרבים לקנות בו והפסדו יהיה צורב.

בתחילה רצה האברך להתקשר אל העובד שלו ולהוציא עליו את זעמו, אך בזכות סדר לימוד קבוע שיש לו בחובת הלבבות, נזכר שהכל בהשגחה פרטית מאת ה' ושבודאי הוא לטובה. רוחו נרגעה מיד, ואמר לעצמו שכאשר יפגוש את העובד פנים אל פנים, יעיר לו שידייק יותר ותו לא.

ויהי למחרת, בקומו משנתו, והנה גילה שבאמצע הלילה הזמין ממנו לקוח אחד מוצר מסוים שהעמיד למכירה. אמנם מוצר קטן הזמין, אבל הזמין ממנו ארבעת אלפים וחמש מאות פריטים (!). אכן בידעו שהלקוח אינו יכול לקבלו עתה דרך החברה, שהרי החברה סירבה למכור את מוצריו בדרך זו, הבין שעליו לספק ללקוח את הזמנתו בעצמו, ואז נודע לו שהפער לכל

ט"ז בשבט ללא תולעים: לחצו כאן להורדת המדריך המעודכן לשבט תשפ"א מאת הרב משה זוייא שליט"א או צפו בקובץ המצורף

הסיפור היומי

"פתאום קלטתי שאני עומד ועומד מול הרבי בלי לומר מילה... התעוררתי ואמרתי: קרה לי אסון, הרב שלח אתי מכתבים בשביל הרבי, והם אבדו לי!"

"ואז הרבי נתן חיזוק, שבחיים שלי לא ראיתי..." | הרה"ח ר' אפרים לונדנר ז"ל מגולל מאורע מפעים שאירע עמו בבחרותו אצל ה'אמרי אמת' מגור זי"ע

ליון זצוק"ל, חתן כ"ק מרן האדמו"ר ה"שפת אמת" זי"ע א וגיסו של כ"ק מרן האדמו"ר ה"אמרי אמת" זי"ע א, ואמרתי לו שאני עומד לנסוע לשבת לגור אל הרבי. הרב פשוט קינא בי, כאילו שאף פעם לא היה בגור... ואמר:

סיפר הרה"ח ר' אפרים לונדנר ז"ל: באחת הפעמים בה נסעתי נסיעה אל ה"אמרי אמת", הייתי בן שבע עשרה בערך. נסעתי לבד, נסיעה פרטית, בלי החבורה, באמצע השנה. איני זוכר למה נסעתי. באתי אל מורי ורבי הרב מבנדין הגאון הקדוש רבי צבי חנוך

אני בא לבית המדרש עם המזוודה, פוגשים אותי היושבים, שמואל זגערשער, אלישע בנדינער, א'גאנצע חברה, קיבלו אותי בשמחה, אהה, א'חברו! כל החברה ה"יושבים"... א'גדולה... ואני, כאילו לא מבין אותם... הם רואים שאני לא כתמול שלשום, אני במצוקה, לא היתה לי את השמחה הרגילה, חשבו שמא חס וחלילה קרה משהו במשפחה, ולשם כך באתי באמצע השנה לגור, ואני מזועזע... מה קרה אפרים? שאלו אותי.

בקול נהי ותמרורים סיפרתי להם מה שקרה. החבורה לא זלזלו בגודל העגמת נפש, ולא ביטלו את זה לומר - מה כבר קרה... אין דבר... אלא אמרו לי: אין לך ברירה, לך לרבי, ספר לו (בוודאי שלא חשבתי להעלים...), "יהיה בסדר".

התפללתי ביחידות, זה הרי כבר היה אחרי המנין הקבוע. איני יודע אם עוד הרבה פעמים בחיי התפללתי כמו שהתפללתי אז ("תפילה" - זה הרי הקשר האישי עם הרבנו של עולם...), אולי בזמן השואה. היו מקרים בודדים בחיים, פעמיים שלוש, שהתפללתי ככה. הקשר שלי עם הרבש"ע והבקשה שלי שאעבור את הדבר הזה...

[אז הבנתי את הווארט ששמעתי פעם בשם רבי בונים מפשיסחא על 'ואני תפילה'. אדם שיש לו חס וחלילה מכאובים, והוא מתפלל, או שהוא בא למישהו לבקש, הוא מוכרח לומר את הבקשה. אבל יש אדם, שהוא כל-כך-מלא-מכאובים, עד שכאשר הוא נכנס למישהו מיד רואים עליו שהוא מתפלל, 'ואני תפילה'. כך אני הייתי אז, הייתי לגמרי - 'תפילה'].

הגיע השעה תשע וחצי, צריכים ללכת "שלום נעמען", והלכתי לתור.

היתה מחיצה כזאת של שני צדדים, זה לקח שעה בערך. במשך כל השעה גם כאילו ביקשתי והתפללתי שהתור לא יעצר, אלא ימשיך-וימשיך... מישהו הזיז אותי - אז הלכתי... השורה הולכת-הולכת-הולכת. שוב רציתי שזה לא יגמר... שאשאר בחוץ... כמה שהזמן מתקרב יותר נעשיתי מבולבל. והנה, כבר באתי ל'שלום שטיב', והנה עומד הגבאי בפתח. בלי משים, בלי לחשוב, הדלת נפתחת, אני עומד כבר בדלת ורואה את דמות הרבי עומד בפניה.

אי אפשר לתאר את הדמות הזאת, זה כאילו הסתכל עליך וזרק עליך רנטגן... אני מתחיל ללכת, הרבי עומד... מסתכל-מסתכל-מסתכל, ואני ניגש, נותן שלום (דווקא אני חושב שהוא נתן לי כזה מין ברייטע'ן שלום, ולא היתה לי אז בקשה מיוחדת), נשארתי עומד. לא יודע למה, לא ידעתי מה לעשות... לא יודע מה שהוא אמר או לא אמר... אבל פתאום הבנתי מה שקורה כאן, הבנתי שאני עומד-ועומד-ועומד, הרבי מסתכל עלי, כאומר: מה איתך?? מה אתה עומד סתם?? לא אומר שום דבר!! לא מבקש שום דבר!! התעוררתי, והבנתי שאני עומד סתם... ואז אמרתי, באידיש: אובער ס'איז מיר געשען א'אומגליק, דער רב האט מיר מיט גגעבען א'בריוו אין ס'איז מיר פארלוירען גגאנען [=אבל אירע לי אסון, הרב נתן לי מכתב וזה נאבד לי].

'אוי אתה נוסע לגור? אני מקנא בך'. אי אפשר לתאר את השמחה שלו שאני נוסע לגור, אני, התלמיד שלו. הוא כל כך אהב את ה"אמרי אמת". הוא אמר לי: 'אני אתן לך מכתבים בשליחותי לתת בשמי לרבי'.

אתם יכולים לתאר לכם (או שאי אפשר לתאר...) את השמחה שהיתה לי. קיבלתי תפקיד כזה. יהיה לי משהו עם ה"אמרי אמת", למסור לו משהו ולומר לו שזה מגיסו הרב מבנדין. אם היו אומרים לי ומבטיחים לי הרבה כסף, לא הייתי מחליף את זה בזה. ואמנם לקחתי את זה. זה לא היה מכתב יחיד בודד, זה היה חבילת מכתבים עבה.

מבנדין לווארשה היתה נסיעה של עשר שעות ברכבת. ביום חמישי בערב, מאוחר בלילה, ליוו אותי אחיותי לרכבת. היה לי כיס אחורי, שמתו שם את צרור המכתבים, ולא הסחתי דעתי מזה, שמרתי על זה כל הזמן.

עליתי על הרכבת, שמתו את המזוודה למעלה. הרכבת היתה כמו מסדרון ארוך, עם תאים להיכנס, וישבו שם יהודים וגויים. נכנסתי ותפסתי מקום ליד החלון, ואמרתי לעצמי: אפרים, השתדל לא לנמנם, יש בידך אוצר השווה יותר ממיליון דולר. קיימתי בפועל את מאמר חז"ל אדם עשוי למשמש בכיסו כל שעה ושעה, משמשתו בכיסו בכל רגע כאילו שהיה לי אוצר גדול. משמשתו-משמשתו-ומשמשתו.

התחיל נצנוץ השחר, אני מתעורר וקולט שנמנמתי... זה הרי נסיעה של עשר שעות. יש אונס שינה. נמנמתי. אני ממשמש, ורואה שהכיס ריק, הכיס ריק!!

צריכים סופר גדול לתאר מה שהרגשתי אז. אי אפשר לתאר את העגמת נפש, כאילו שחרב עלי עולמי, הרגשתי כאילו נפלתי לתהום. אין אפשרות לתאר זאת, אני היום לא מבין, אני רק זוכר את תהומיות הצער שהיה לי.

פתחתי את התא, רצתי בכל הרכבת עד הקטר, הלוך-חזור-הלוך-חזור כמו משוגענער, ושאלתי בפולנית שלי... כל אדם שעבר, אם לא ראה איזו חבילה. אבל - אין! (זו היתה טפשות מצדי, מי שמצא, או לקח, הרי חשב שזה המון כסף, וכי הוא יתן לי את זה?).

ראיתי שאין לי ברירה, שבתו למקומי בתא, ולא הייתי מסוגל לחשוב שום דבר. הכל נסתם לי. רציתי שהיום ימשך לשנה ואפילו לעשר שנים. שהרכבת תסע לעולם ועד ולא תיעצר, וממילא אני ייפטר מזה... לא יודע מה לעשות, מה אגיד לרבי? אכנס לרבי, הוא יתן לי שלום ואספר לו שהיה לי מכתבים עבורו ונאבדו לי??... לא הבנתי...

השחר כבר עלה. הלכתי ליטול ידיים, הרכבת לא שמעה בקולי... היא עצרה בווארשה ומוכרחים לרדת. מווארשה נוסעים עם חשמלית חצי שעה-שעה למונקטוב (שם היה גאון גדול, המונקטובער רב, בנו היה חתן של רבי י"מ בידרמן, והכרתי אותם) לקולייקע. נסעתי עם הקולייקע, השעה כבר שבע וחצי-שמונה, באתי לגור, עדיין הייתי לפני התפילה, שם כבר אחזו אחרי התפילה.

א'בריו פאר'ן רב (חכה רגע, אני אתן לך מכתבים עבור הרב). הוא נכנס פנימה-פנימה לקודש הקדשים, ונכנס חזרה כשחבילת מכתבים עבה בידו, ואמר: 'וועסט דאס געב'ן דעם רב. אובער זאלסטו גיט היטען...' (תן את זה לרב, אבל שמור על זה טוב...). יש לי תחושה, שהברכה הזו של הרבי - ס'זאל דיר קיין גרעסער אומגליק נישט געשען אגאנץ לעב'ן! מלווה אותי הרבה בחיים. היה לי מקרה אחד, בשנת תש"ג בגיטו, כשהגסטפו הקיף את הגטו, ואני ואשתי המנוחה לקחנו שני תרמילים בבית, והחבאנו במקומות מחבוא כסף וכו', והתכוונו שיקחו אותנו. הם עלו למעלה, רשעים רצחניים עם נעליים מסומרים, דפקו עם רובים בכל דלת. משום מה על הדלת שלי הם פסחו... יכול להיות שזאת היא הברכה, זאת היא כל הברכה שנמצאת כאן.

(מתוך הספר "גשר לעולם מופלא" - שיחות עם הרה"ח ר' אפרים לונדנר ז"ל על פולין שלפני השואה; יי"ש"כ להרב שמואל אלברט שליט"א)

הרבי נתן חיור, שבחיים שלי לא ראיתי דבר כזה, ואמר (בניגון שלו...): 'אָה... א'אומגליק... א'אומגליק... ס'זאל דיר קיין גרעסער אומגליק נישט געשען אגאנץ לעב'ן!... [=אסון... אסון... שלא יארע לך אסונות יותר גדולים מזה כל החיים!...] ובירך אותי, וסיים: "הוא יכתוב מכתב אחר... נסוגותי אחר ויצאתי. לא 'יצאתי', אלא 'רקדתי', כאילו הרווחתי מאה מליון דולר..."

בחופץ עמדו כל החבורה לשמוע מה היה. סיפרתי להם... הם כמו חיבקו אותי. מה עשינו אחרי כן? הלכנו לאכול סעודה'לה... אני מתכוין בעובדה זו גם להדגיש את הידידות של הבחורים והדאגה הכנה שלהם אחד לשני, הם לא פטרו סתם את דאגתי על אובדן המכתב, אלא השתתפו עימי מעומק הלב, ולאחר מכן כה שמחו עימי בצוותא.

ביום ראשון או ביום שני הלכתי להיפרד מהרבי לפני נסיעתי חזרה, באתי שוב אל הרבי, אז כבר הלכתי בשמחה... הרבי נותן לי יד, ואחרי כן אומר לי: "וארט צי א'מינוט, איך וועל דיר געבען

הסיפור היומי

לפני למעלה מחמישים שנה, קיבל הגה"צ רבי חיים עזרא ברזל זצוק"ל כספי ירושה של הוריו זצ"ל. והיות שהיתה לו ממש 'בחילה' מכסף, הוא חיפש מה לעשות בו. הוא הלך מיד לכולל חזון איש...

עובדה מרתקת ולא ידועה על התחלת החיבור המפורסם של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א ולהבל"ח הגרא"צ טורצ'ין זצ"ל - 'שונה הלכות'

את פסקיו באיזה אופן שהוא. והעיקר, שהאברכים יתעלו יותר ויותר בלימודם ויתחילו לכתוב ולסכם את לימודם ולהעלותם על גבי הכתב. וכך את הירושה שקיבל מהוריו, הוא יתן לאותו אברך שיעלה ההצעה הנ"ל בלימודיו.

היו כמה אברכים שהחלו מיד במאמץ, כמו רבי צדוק טורצ'ין זצ"ל ועוד, והחלו ללמוד הלכות שבת והלכות עירובין החמורות. אבל הראשון שהיה זריז, היה זה האברך השקט מהכולל רבי חיים קניבסקי שליט"א. הוא הראשון שהביא כעבור כמה חודשים לידי רבי עזרא חיבור שלם על הלכות שבת עירובין ועוד.

כמובן, החלה תקופה נוספת שהצטרפו שאר הלומדים והכותבים יחד עם רבי עזרא וישבו מידי יום שישי (כמדומני, כי אז היה מגיע רבי עזרא בקביעות אל בית חתנו ובתו רינהולד ברחוב רשב"ם 5) על הכתבים של רבי חיים, והספר יצא לראשונה לאור עולם בעידודו של רבי עזרא.

ואכן בהקדמת הספרים 'שונה הלכות' מזכירו רבינו שליט"א לשבח ומוקיר לו תודה על תרומתו ועזרתו הנכבדה.

(דברי שיח)

סיפר לנו ידידנו הגאון רבי יוסף צבי רינהולד שליט"א מירושלים, עובדה מרתקת ולא ידועה, אודות התחלת החיבור המפורסם של רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א ולהבחל"ח והגרא"צ טורצ'ין זצ"ל, 'שונה הלכות' ג' כרכים.

לפני למעלה מחמישים שנה, קיבל הגה"צ רבי חיים עזרא ברזל זצוק"ל כספי ירושה של הוריו זצ"ל. ובהיות שרבי עזרא ברזל היה לו 'בחילה' ממש מפני כסף, משום שחשש שזה יכול ח"ו למשוך אותו ולשנות את אמונתו רח"ל - כלשונו, חיפש מה לעשות בכסף. הוא לא היה נצרך לזה בדיוק באותם ימים, אז מה עושים בכסף?

רבי עזרא היה יוזמתי וכל חייו חיפש 'אוף טאן צום רבונו של עולם' ללא פניות של כבוד ושל 'מה יאמרו הבריות'. הוא הלך מיד לכולל חזון איש, שם הכל הכירו אותו כאחד מחשובי המתפללים, שהיו גדולי תלמידי החזו"א, ושימש כשליח ציבור שנים רבות בימים הנוראים, והחל לעניין את האברכים להתעלות יותר מכפי חוק לימודם ולהביא את פסקי החזון איש מידי 'למידה' לידי 'מעשה', שתגיע ההלכה לידי מעשה. ולשם כך יש לכתוב

כשראיתי שבעל-הבית נוטה להאמין לאֶחָמֵד ומקבל את ההכפשות שלו נגדי, ביקשתי מהקב"ה שייחלץ לעזרתי. והנה, בדיוק למחרת אירע בקונדטוריה שלנו מאורע יוצא דופן...

כמובן שלמחרת היום נכנסתי לכל השעות, מה שנמשך שבוע שלם, שבעל הבית היה בהלם לראות שמי שמחזיק את העסק בחן ובכבוד, זה אני, וברמה הגבוהה ביותר. הסתבר לו שאני הייתי מכין ואת הכבוד לקח אחמד לעצמו...

הסיפור עדיין לא נגמר. אחרי שבוע שאחמד לא הגיע בעקבות החתך שלו עם התפרים, הוא התקשר לדווח שהוא לא חש בטוב ואני עבדתי שעות נוספות אך באווירה נעימה באופן שכיף לעבוד. כעבור יומיים התברר שהוא חלה בקורונה, מה שנתן לי עוד עשרה ימים של שקט ויחסים טובים עם בעל הבית, שפתאום שם לב איזה נכס יש לו ביד, ולא כפי שאחמד ניגן לו באוזן נגדי מבלי שידעתי בכלל.

עכשיו שבעל הבית ראה שיש לו עובד מסור ומקצועי, כבר האציל לי סמכויות והיטיב את שכרי ונתן לי שעות נוספות לעבוד, מה שהקל עלי מאוד לקיום משפחתי.

חשוב לציין שהעובד הזה במשך כל שנות עבודתו מעולם לא נחתך, מעולם לא לקח חופש כדי שלא לאבד שליטה על הנעשה, והנה בתפילה קצרה אך מעומק הלב סידר הבורא חתך וקורונה, ונתן מספיק זמן לבעל הבית להפנים ולהבין מה שיש לו ביד... בתודה לבורא עולם על כל חסדיו.

(טיב הקהילה')

טלטלות רבות עברתי בענייני פרנסתי עד שמצאתי לי מקום עבודה, תפור לפי מידותיי, בקונדטוריה המקומית. אמנם אין עבורי עבודה יום יומית, אך ברוב השבוע יש לי עבודה, מה שמספק את מטה לחמי ברוך ה'.

אלא שיש שם שמעאלי אחד העונה לשם אחמד, שלא כל כך מצא חן בעיניו עצם הימצאותי בחנות, מכיוון שהוא הרגיש מאוים על ידי, כאילו היינו בתחרות מי יותר מקצועי וכו'. עצם התחרות הנסתרת לכבוש את תשומת ליבו של בעל הבית על עבודתו המקצועית - זה מבחינתי בסדר גמור, אלא שמה שהטריד אותי היו הניסיונות שלו להכפיש את שמי בעיני בעל הבית בצורה לא יפה, כאשר לא תמיד אפשר להוכיח כי מדובר בשקר ותרמית, ובפרט שלא כל פעם אני יכול לדעת שהוא הלך והכפיש את שמי שוב ושוב...

בראותי כי בעל הבית נוטה להאמין לו (ובפרט שהוא רגיל אליו שנים רבות) ביקשתי מהבורא שייחלץ לעזרתי. למחרת היה לנו אירוע ברמה מאוד גבוהה שהתכוננו אליו זמן רב באיכות ודיוק מושלם כדרישת הלקוח. באותו יום הניף אותו אחמד את הסכין לחתוך פטיפור, והסכין החדה חתכה את הבשר בכף ידו חתך עמוק מאוד. פיננו אותו במידי לקבלת טיפול רפואי ואני נשארתי לבדי להכין ולערוך את ההזמנה.

יהלומים מגדולי ישראל

"אתם קולטים עד כמה הסיפור הזה מדהים?" - מתרגש הנכד. כאשר ה'חפץ חיים' שמע מך, הוא אמר כי ברצונו לפגוש את ר' ארצ'יק, וכאשר פגש אותו - קם לכבודו ונשק לו!

לא ייאמן: מדוע סירב הגאון רבי אהרן בקשט זצ"ל להתמנות כראש ישיבת סלבודקה ומדוע הציע למנות במקומו דווקא את הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל | סיפור שלא שומעים כל יום

בה כראש ישיבה היה התפקיד הנכסף ביותר בעולם הישיבות. ר' ארצ'יק השיב כי לפני שיוכל לקבל את התפקיד הנכבד, דרושים לו מספר ימים כדי לבדוק משהו. כמה ימים לאחר מכן הוא חזר אל הסבא ואמר לו כי הוא מצטער אך אינו יכול לקבל על עצמו את התפקיד. הסבא הופתע מתשובתו ושאל אותו מדוע,

סיפור מדהים סופר על ידי אחד מנכדי הגאון רבי אהרן בקשט: הוא נודע בשם "השאולר רב", ונקרא בשם 'רבי ארצ'יק' והיה אחד מבכירי תלמידי ישיבת סלבודקה. באחד הימים פנה אליו הסבא מסלבודקה וביקש ממנו לכהן כראש הישיבה. באותה תקופה סלבודקה הייתה הישיבה החשובה ביותר באירופה, ולכהן

אך הוא התחמק מתשובה.

במשך מספר שבועות, ניסה הסבא לשכנע אותו לגלות מדוע אינו יכול להיות ראש הישיבה, ללא הצלחה. בסופו של דבר, ציווה עליו הסבא בגזרת רב לגלות לו את הסיבה. ואז הרב סיפר:

"כשהייתי בחור התארסתי עם אחת מבנותיו של רבי שרגא פייבל פרנק, שהיה תלמיד חכם ובנוסף איש עסקים עשיר מאוד שתמך בלומדי תורה. הוא נפטר מדלקת ריאות בגיל 43 והותיר אחריו אלמנה עם ארבע בנות. בצוואתו הוא ציווה כי כל בנותיו ינשאו לתלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שיתמנו בסופו של דבר לראשי ישיבה, והרכוש שהשאיר יספק להם את המחיה הדרושה להם.

אלמנתו של רבי שרגא פייבל, 'גולדה', לקחה את המשימה ברצינות רבה וחקרה ביסודיות אחרי כל הצעת שידוך, ואכן כל ארבעת חתניה הפכו ברבות הימים לראשי ישיבה. אולם הבת הבכורה שלה התארסה תחילה איתי. בתקופת האירוסין שלנו, המשיך ר' ארצ'יק, "חמותי לעתיד וכלתי שאלו אותי אם אני מעוניין לראות את המפעל המשפחתי. הייתי חתן מאוד נרגש והשבתי, בטח!... הם לקחו אותי אל המפעל ובמהלך הביקור, שאלתי כמה שאלות שסיקרנו אותי, כיצד הם עושים את זה, מדוע הם עושים כך, לאן הם שולחים את הסחורה וכו'.

"למחרת קראה לי אם הכלה והודיעה לי: 'אנחנו מבטלים את השידוך'. הייתי המום, היה זה שידוך מהסוג שתמיד רציתי! והאם המשיכה: 'הכלה הזו נחשבת לשידוך הטוב ביותר, בעלי ז"ל ואני רוצים רק חתנים שיהיו ראשי ישיבות וגדולי ישראל בעתיד. האופן בו שאלת אתמול את השאלות גרם לי להבין שאתה יותר מתעניין

בעסקים מלימוד תורה, ואין בכך את היכולת להפוך לראש ישיבה". ר' ארצ'יק הסביר לסבא מסלבודקה, כי לפני קבלת תפקיד ראש הישיבה הגדולה והיוקרתית ביותר בעולם, הוא ביקש לבדוק שני דברים. האחד, לראות אם האלמנה עדיין בחיים, מכיוון שהוא אינו רוצה לפגוע בה בכך שתבין שהיא ויתרה על מי שהפך להיות ראש ישיבה גדול. ושנית, לבדוק אם כלתו לשעבר אכן נישאה למישהו שהפך בעצמו לראש ישיבה. "בקשר לאלמנה, בדקתי את העניין והתברר לי שהיא עדיין בחיים, ולכן החלטתי שאינני מעוניין לפגוע בה ולא אקח על עצמי את התפקיד. בקשר לבעלה של ארוסתי לשעבר, עוד לא הספקתי לברר".

כעבור שבוע, חזר ר' ארצ'יק אל הסבא וסיפר כי נודע לו שבעלה של הבת הינו רבי משה מרדכי אפשטיין, עילוי הלומד בכלל, אך מעולם לא הפך לראש ישיבה. הוא ביקש מהסבא להציע לו את התפקיד הנכבד, כדי שהאלמנה תשמח על ההחלטה להשיא את בתה לו!

וכך היה... רבי משה מרדכי אפשטיין התמנה לראש ישיבת סלבודקה, ומאוחר יותר כיהן כראש ישיבת חברון בארץ ישראל. "אתם קולטים עד כמה הסיפור מדהים?" מתרגש הנכד. "האלמנה זורקת אותו מפני שלטענתה הוא אינו טוב מספיק כדי להיות ראש ישיבה, וכשנקראת בפניו ההזדמנות להפוך לאחד מראשי הישיבות המפורסמות בעולם, ולהוכיח לה שטעתה - הוא מעדיף לוותר על כך, העיקר לא לפגוע באותה אשה".

כאשר נודע הסיפור ל'חפץ חיים', הוא אמר כי ברצונו לפגוש את ר' ארצ'יק, וכאשר אכן פגש אותו, הוא קם לכבודו ונשק לו. (זמן אלול תשע"ז, ברנה יקצורו)

השו"ת היומי

המתענים תעניות שובבי"ם - כיצד ינהגו כאשר חל ט"ו בשבט ביום חמישי?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

וכתב שלגבי הסליחות שנתקנו לשובבי"ם יאמרו בשבוע שאחרי ט"ו בשבט סליחות של פרשת יתרו ולא ידחו את הסליחות של פרשת בשלח לשבוע של יתרו כיון שכל שבוע נתקן הסליחות הראויות לאותו שבוע.

אמנם מצאתי בלקט יושר בהנהגות התרומת הדשן שכתב שכחל ט"ו בשבט ביום חמישי מתענים ביום שני, וכן ראיתי רבים שנוהגים כן, ובר"ח שבט המנהג שמתענים בערב ראש חודש ואומרים בו סליחות לשובבי"ם וגם יום כפור קטן, והשי"ת ישמע שועתנו ויושיענו.

שאלה: כאשר חל ט"ו בשבט ביום חמישי כיצד יש לנהוג למתענים תעניות שובבי"ם בימי חמישי האם יקדימו ליום שני שהוא יום של רחמים או שיעשו בערב ט"ו בשבט, או שישלימו בשבוע אחר כנגד השבוע שהחסירו.

תשובה: דבר זה נדון בפוסקים הקדמונים, בשנה שיוצא ר"ח שבט ביום חמישי וממילא גם ט"ו בשבט יוצא ביום חמישי, ובשתיהם אין להתענות מה לעשות בתענית שובבי"ם, דעת הא"ר ס"י תרפ"ה שישלימו בימי חמישי בשבועות שלאחר שובבי"ם, אכן הפמ"ג שם מצדד שהואיל ונדחה ידחה ולא תקנו לזה השלמה,

ט"ו בשבט ללא תולעים

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

לא ראו צורך לשנן את הפירות שאינם טעונים בדיקה, ובכן האם מגיע להם פרס, והאם חשוב לשנן את הרשימה המותרת? תשובה: יפה עשה רבי זבולון להנחיל לתלמידיו את הלכות בדיקת הפירות, ובודאי שכשם שחשוב ללמוד את האסור כך חשוב לדעת את המותר. ולגבי הפרס שרוצה לתת לתלמידים ראוי להתחשב בהם מאחר שלא הודיע ברור שיש לשנן גם את המותר. ומבואר בגמרא תענית (דף כד.) שתפלת מלמד תינוקות שמחלק פרסים לתלמידים בכדי שירצו ללמוד נשמעת להוריד גשמים בעת עצירת גשמים, ובזכות לימוד התורה של תשב"ר יצילנו השי"ת מן הבצורת ומן הרעב.

שאלה: הרב זבולון ברנשטיין שליט"א עשה מבצע לתלמידי כתתו שישננו את כללי בדיקת הפירות מתולעים לפי הוראות הרב ויא שליט"א כפי שפורסם בדף הוראות שהופץ בבתי מדרשות ומוסדות חינוך, ומי שישנן כראוי וידע בעל פה יקבל פרס ללא הגרלה, והנה כמה ילדים שיננו וחזרו על הפירות הטעונים בדיקה ועל אלו שמוחזקים כנגועים בתולעים ונבחנו בהצלחה, וכששאל אותם אלו פירות בחזקת נקיים ומותרים באכילה ללא צורך בבדיקה לא ידעו להשיב, אמר להם רבי זבולון הרי ברשימת הפירות יש פירות בחזקת נקיים ויש הטעונים בדיקה ויש שמוחזקים כנגועים, א"כ צריך לשנן את הכל בכדי לקבל את הפרס, טענו התלמידים שהרב אמר לשנן הלכות בדיקה לכן

מהי ה'פצצה' שהחפץ חיים לא רצה להטיל על הציבור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

אלו, אם נשבע להחזיק במחלוקת, קרוב הדבר שהוא בכלל נשבע לעבור על המצוה, כיון שיש כמה פסוקים בתורה המרמזים על עוון המחלוקת, ועל כן נראה שישאל על שבועתו. וביאור נוסף על פסוק זה בדרך הדרש, הביא בספר עלי באר בשם הגר"ח מבריסק, ש"ולא יהיה כקורח ועדתו" בא ללמד, שלא תהיה עוד מחלוקת כה ברורה כמחלוקת קרח ועדתו, שצד אחד צודק והשני חייב, ועל כן יזהר מן המחלוקת כמפני אש מתלקחת [כי אין לדעת עם מי הצדק]. עוד בחומרת וגנות המחלוקת, הביא בנו של ה'חפץ חיים' (דוגמא משיחות אבי עמ' פ) בשם הגר"ר טוביה אב"ד לונא, שבעת המחלוקת שהיתה בישיבת ראדין, נשברה רוחו של ה'חפץ חיים' מאד כתוצאה מכך, ונכנס אל הישיבה ודרש כשעתיים במרירות נפש על עוון המחלוקת. ואמר שאמנם לא הביא בספרו את דברי הרמב"ם החמורים (פ"ז מדעות) על בעלי מחלוקת ולשון הרע,

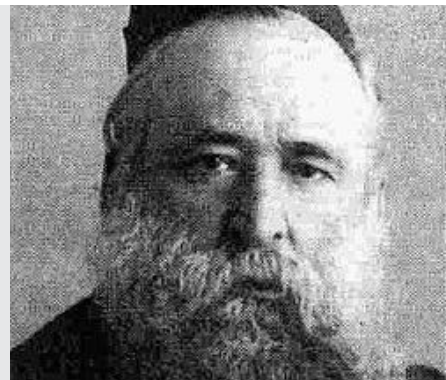
בסעיף י"ב מהפתיחה (לאווין) הנלמד היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, כותב ה'חפץ חיים' שאדם הגורם על ידי סיפורו לחזק או להמשיך מחלוקת, עובר גם בלאו של 'לא יהיה כקורח ועדתו', שהוא אזהרה שלא להחזיק במחלוקת. בהגהות 'באר מים חיים' כותב ה'חפץ חיים' כי בדבריו אלו נקט כדעת הסמ"ג ורבנו יונה, שלמדו שלא זו נאמר על כל המחזיק במחלוקת מכל סוג שהיא, וציין לעיין ברמב"ן (ספר המצוות שורש ח) שחולק וסובר שלא זו נאמר רק על מי שחולק על הכהונה ואומר שאינה שייכת לשבט אהרן הכהן, ומדרבנן דרשוהו באסמכתא על כל המחזיק במחלוקת. בביאורים ומוספים מציינים, כי ישנן עוד דעות בראשונים שפסוק זה לא נאמר כלל בתורת אזהרה ולא, אלא הוא גילוי של התורה על העונש הראוי לבעלי מחלוקת. אכן כתב הח"ח לקמן (שמירת הלשון שער הזכירה פט"ו בהגה"ה), שגם לדעות

הפוסק המפורסם העתיק את הדברים להלכה, כך הוא הדין ולא יועיל לבעלי מחלוקת ולשון הרע שום עצה וזכות. ואמר אז לבני הישיבה, שעם כל חביבותו ללומדי תורה, מוטב לו שיאבדו אפילו שבעים ישיבות, משיכנס בחבורת כת בעלי מחלוקת ולשון הרע.

שכתב "ואלו שאין להן חלק לעולם הבא אלא נכרתין ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים, המינים והאפיקורסים וכו' ובעלי לשון הרע" - כי "לא רצה להטיל פצצה כזו על הציבור", אך על פי האמת, כיון שהרמב"ם

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מה היתה חכמתו של משה רבנו בזה שבחר לעסוק בעצמות יוסף?

פסחים דף סז

ויקח משה את עצמות יוסף עמו

חיים שהיה נכנס בקביעות לחנות של ערבי אחד במחנה יהודה שהיה מוכר פירות וירקות, ומבקש לדעת בכל פעם האם הגיע פרי חדש. הפרוטה לא היתה מצויה בכיסו, אך הוא היה מחבב את ברכת שהחיינו ומהדר לברך על כל פרי חדש שהגיע לשוק אף אם מחירו היה יקר מאד.

באחד הימים אמר לו המוכר שהגיע מנגו אך מחירו רב. והאברך כמנהגו לא הניד עפעף ובחדווה של מצוה הוציא את ארנקו ושילם את המחיר הנקוב כדי לזכות לברך עליו שהחיינו. מחזה זה של אדם הקונה בשמחה מוצר יקר שמחירו עתיד לרדת בקרוב רק כדי לברך עליו, נשגב מבינתו של הערבי. והוא שלף מרצפת אבן מקרקע החנות והראה לאברך כסף רב שמונח תחתיה. "הרואה אתה? כל הכסף הזה שמור עמי כאן", אמר לאברך בפליאה, "ואף על פי כן אינני קונה פירות במחירים כאלו. ואתה משלם סכום כזה רק בשביל ברכה?!"

ימים ספורים חלפו, והערבי מת בפתאומיות וחנותו עמדה למכירה. האברך מיהר לקנותה וזכה בכל הכסף המוחבא תחת המרצפות. ללמדך שחביבות הברכה שהיתה יקרה וחשובה בעיניו עמדה לו שיזכה לשכר כבר בעולם הזה.

(בארה של תורה)

במדרש (שכל טוב סי' יט) אמרו "ויקח משה את עצמות יוסף עמו. להודיע חכמתו של משה, שכל ישראל היו עסוקים בביזה, ומשה עוסק במצוות, ועליו הכתוב אומר 'חכם לב יקח מצוות'. וממנו למדנו עד כמה צריכות המצוות להיות חביבות בעיני האדם, וכמה יש לו לרדוף אחריהן ולבקשן יותר מכסף ומזהב.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל מקשה על דברי המדרש, וכי מזה מוכח חכמת הלב של משה רבינו, הלא אינה מוכח ממנו כי אם גודל יראת שמים שלו ושהמצוות חביבות עליו וכמו שהתחיל לשון המדרש, ולמה אם כן הביא פסוק המוכיח על גודל החכמה שאינה מוכח כאן כלל?

ואפשר לומר שמצוה זו של לקיחת עצמות יוסף עמו, באמת כפי הערך היתה מצוה קלה לקיימה לשם שמים, בעוד שמצות ביזת מצרים קשה מאוד לקיימה לשמה, כי נפש האדם מתאוה לממון, וזוהי חכמתו של משה רבינו, שבזמן שהיה יכול לבחור באחת משתי מצוות אלו, בחר את המצווה הקלה לקיימה, מאחר שלא תהיה בה שום פניה של שלא לשמה.

בענין חביבות המצוות והרדיפה אחריהן, הרבנית קנייבסקי ע"ה היתה רגילה לספר את מעשה המלמדנו את שכר חיוב המצוות (הובא בספר הרבנית עמ' 188). מעשה באברך מכולל עץ

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה. צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388
בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך?
זקוק לעזרה?

דיוקן למני הישיבות מיסודו של אהרן איתני
הישיבה

האם מותר להפעיל מכבסה ב'תשעת הימים' עבור לקוחות גויים?

תתן מְכַשֵּׁל, יש שהתיר הפעלת מכבסה בתשעת הימים לצורך לקוחות גויים, כאשר הדבר מפורסם שמתקבלים בה בימים אלו לקוחות גויים בלבד. ויש שאסר הפעלת מכבסה אף באופן זה, אך התיר פתיחת מכבסה עצמאית, בה הלקוחות מפעילים את המכונות בעצמם באמצעות מטבע או כרטיס מנוי.

[שו"ע תקמה, ה, ומשנ"ב מב; ביאורים ומוספים דרשו, 48-49]

כפי שלמדנו, אסור לכבס בגדים בשבוע שחל בו תשעה באב, ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך מראש חודש אב ואילך. וטעם האיסור, מפני שהעיסוק בכביסה מסיח את הדעת מהאבילות, ואף גורם לשמחה. ואסור גם למסור בגדים למכבסה, ואף למכבסה של גוי, כי גם פעולה זו גורמת לשמחה. אולם, לבעלי מכבסה, מותר לכבס בגדים של אחרים; ולכן, למרות שאסור לקבל כביסה מישראל, משום איסור "לפְּנֵי עַגְר לֹא

האם מותר ללבוש בגד חדש ב'תשעת הימים' לצורך פגישת שידוכים?

כעת - אינו נחשב כבגד חדש לענין זה. במה דברים אמורים? בבגד שאין מברכים עליו 'שהחיינו'; אבל בגד שמברכים עליו שהחיינו בעת לבישתו - אסור ללבושו כבר משבעה עשר בתמוז, כיון שבימי 'בין המצרים' לא מברכים שהחיינו. ויש שנהגו לברך 'שהחיינו' בשבתות שבימי בין המצרים, ולפי מנהג זה, אין כל איסור בלבישת בגד חדש בשבתות שלפני 'תשעת הימים'.

[שו"ע תקנא, ו, ומשנ"ב מד-מה; ביאורים ומוספים דרשו, 9, 52 ו-53]

בשבוע שחל בו תשעה באב, אסור ללבוש בגדים חדשים; ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך מראש חודש אב ואילך. וגם לפי מנהג רוב הקהילות ללבוש בגדי שבת ב'שבת חזון' - יש אומרים שאין היתר ללבוש בגדים חדשים, אך יש מתירים. ויש שהתירו ללבוש בגד חדש, וכל שכן מכובס, לצורך פגישת שידוכים, אך אין להקל בכך אלא במקום הצורך. ובגד שכבר היה בשימוש אצל אדם אחד, ואינו חדש אלא עבור האדם הלוּבְּשׁוֹ

האם השנה מותר לבני ספרד לאכול בשר בשבוע שחל בו תשעה באב?

אשכנז כבני ספרד. ובשנה שבה חל תשעה באב ביום ראשון, וכפי שיחול בשנה זו, שנת תשפ"א; וכן כשחל בשבת והצום נדחה ליום ראשון - אין איסורי 'שבוע שחל בו' חלים כלל, למנהג הספרדים; ויש אומרים שכאשר תשעה באב חל בשבת - נחשב כל השבוע כ'שבוע שחל בו'.

[שו"ע תקנא, ד (וראה שם, טז), ומשנ"ב לו-לח; וראה שם כ, כט וילד; ביאורים ומוספים דרשו, 44-45; שו"ע תקנא, א]

איסורי התספורת, הכביסה, הרחיצה, ושאר האיסורים שנאמרו לגבי השבוע שחל בו תשעה באב, כגון אכילת בשר ושתית יין - חלים עד למוצאי תשעה באב. ומנהג בני ספרד להימנע מאכילת בשר ומשתית יין עד למוצאי יום י' באב. ובני אשכנז נוהגים בכל האיסורים מראש חודש אב ועד לחצות היום של י' באב. אולם, בכל הנוגע לקטנים, רשאים בני אשכנז להקל כבני ספרד; וכן בנוגע לדיינים אחרים, הקלו הפוסקים לבני

* תספורת וגילוח, אסורים בשבוע שחל בו תשעה באב, ואף לכבוד שבת. ומנהג בני אשכנז להימנע מתספורת וגילוח משבעה עשר בתמוז ואילך. וסירוק השיער מותר.
* אסור לכבס בגדים בשבוע שחל בו תשעה באב, וכן אסור ללבוש בגדים מכובסים, מלבד בשבת. ובני אשכנז מחמירים בשני האיסורים החל מראש חודש אב. ולצורך החלפת בגדים ב'תשעת הימים', ניתן 'להכין' את הבגדים מראש על ידי לבישתם לזמן מועט, באופן שלא יחשבו עוד כמכובסים. והפוסקים נתנו שיעורים שונים לזמן הנדרש - בין חצי שעה ל'כמה שעות'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

איזה מוקצה מותר בטלטול בשבת על ידי תנאי?

ונחלקו הפוסקים אם יכול אדם 'להתנות' בערב שבת או יום טוב, שבמידה ויוסר האיסור הראשון מעל החפץ, יוכלו לטלטלו. והמקלים נחלקו האם התנאי מועיל אף במקום שהסרת האיסור הראשון אינה צפויה להתרחש במהלך השבת או יום טוב.

[ביה"ל תקיח, ח, ד"ה נוטלים; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 48 ו'50]

'מוקצה מחמת איסור', פירושו - חפץ שאסור לטלטלו מחמת איסור מסוים, ומשום כך נוסף בו איסור 'מוקצה', ככל חפץ שאינו ראוי לשימוש בשבת וביום טוב. ואף אם במהלך השבת, או יום טוב, סר מעליו האיסור הראשון שמחמתו נאסר הטלטול, נשאר עליו איסור מוקצה עד למוצאי היום.

הדף בקצרה

(באדיבות פורטל הדף היומי)

דף סז עמוד א

- * למסקנת הגמרא המקור לכך שהקרבת פסח דוחה את הטומאה הוא מהפסוק "איש איש כי יהיה טמא לנפש".
- * גם מי שהיו ב"ד בניסן זבים מצורעים ובוועלי נדות עושים פסח שני (אם נטהרו).
- * לדעת רב חסדא: מצורע שנכנס לפניו ממחיצתו (לפנים מחומה של אחת מערי ישראל) פטור ממלקות, ולמסקנת הגמרא נחלקו בכך התנאים.
- * הטמאים משתלחים מהעזרה, זב משתלח אף מהר הבית, ומצורע משתלח אף ממחנה ישראל. (ונחלקו התנאים מה המקור לכך).

דף סז עמוד ב

- * מצורע טעון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש המטה, מה שאין כן זב.
- * זב מטמא משכב ומושב ומטמא כלי חרס בהיסט, מה שאין כן במצורע.
- * לדעת רבי אליעזר (ורבי יהודה סובר כמותו): אם נדחקו זבים ומצורעים ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה - לא חייבים על כך כרת.
- * לדעת רבי יוחנן: מחילות שתחת העזרה לא נתקדשו בקדושתה, (2) בעל קרי משתלח מחוץ לשני מחנות (וכפי שהתבאר בגמרא קודם לכן בדעת רבי שמעון).

י"ד בשבט | רבי דניאל ב"ר נפתלי הירצקא פריש זצ"ל, ב' מתוק מדבש על ספר הזוהר

יארצייט:

תקט"ז: רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש פאלק זצ"ל, ב' פני יהושע.
תרנ"ד: רבי יחיאל ב"ר שרגא פייבל דנציגר זצ"ל, האדמו"ר מאלכסנדר.
תרפ"ט: רבי אריה לייבוש ב"ר יוסף זכריה מנחם ליפשיץ זצ"ל, האדמו"ר מאפטא, ב' יסוד לקרא וישמח צדיק.
תשכ"ב: רבי יצחק ב"ר אליהו נח זצ"ל, אב"ד בקהילות כורדיסטן.
תשל"א: רבי דוד ב"ר מנחם בן ציון שפירא זצ"ל, ב' שו"ת בני ציון ועוד.
תשס"ה: רבי דניאל ב"ר נפתלי הירצקא פריש זצ"ל, ב' מתוק מדבש על ספר הזוהר.

עצה להינצל מן הכעס

כתב ה"חפץ חיים": אם אחד לא רצה למלא רצונו באיזה דבר, לא יתרעם עליו, כי לא נקצב מאת השי"ת הטובה הזו אצלו, והרי זה דומה לאחד שצריך לאיש ששמו ראובן, והוא הלך למקום שנמצא בו קיבוץ אנשים לחפשו ולא היה שם, היתכן להתרעם על כל אחד שם למה אין שמו ראובן, כן הדבר הזה, מה שייך תרעומת על האיש שאינו רוצה להיטיב עמך, אחרי שאין זה האיש שהיה רצון השי"ת שייטיב עמך!?

(שם עולם להח"ח ח"א שער שמירת השבת פרק ג)

אם אדם מסוים לא רצה להיטיב עמנו נשתדל שלא לכעוס עליו, שהרי לא היה ברצון ה' שהוא ייטיב עמנו